2026-14-RE

Causa 2026-14-RE

(Rodrigues Da Cunha i Ruiz Pelaez c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 88-2026. Recurs d'empara

Aute del 27 d'abril del 2026

BOPA núm. 45, del 6 de maig del 2026

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 24 de febrer del 2026, per la representació processal del Sr. Fabio Joel Rodrigues Da Cunha i de la Sra. Desirée Ruiz Pelaez, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra l'aute del 4 de febrer del 2026, dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció i a un procés degut, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li la resolució impugnada, que restableixi els recurrents en els seus drets, reconeixent la seva plena legitimació per interposar un recurs d'apel·lació contra l'arxivament de les diligències prèvies de la causa, i que ordeni la retroacció de les actuacions al moment processal anterior a l'aute del Tribunal de Corts de l'1 de juliol del 2025, per tal que aquest admeti a tràmit el recurs d'apel·lació esmentat i resolgui sobre el fons de la qüestió plantejada;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Jean-Yves Caullet;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. Atès que el Sr. Fabio Joel Rodrigues Da Cunha, quan era boxejador professional, va patir un KO en una competició, i poc després va participar en una sessió d'entrenament en què va patir lesions de gravetat extrema que el van deixar en estat de coma, el 15 de novembre del 2023, la Sra. Desirée Ruiz Pelaez, parella del Sr. Fabio Joel Rodrigues Da Cunha, va presentar una denúncia, en nom dels dos, davant el Servei de Policia per uns presumptes delictes contra la integritat física i moral. Tot i que en el moment de la renumeració, l'11 de juliol del 2024, es va incoar per un presumpte delicte menor de coaccions, tipificat a l'article 139 del Codi penal, contra persona desconeguda.

1.2. En el marc d'aquestes diligències prèvies, mitjançant escrit presentat el 23 de setembre del 2024, el Sr. Fabio Joel Rodrigues Da Cunha i la Sra. Desirée Ruiz Pelaez es van constituir actors civils amb designa expressa d'advocat, constitució que va ser acceptada mitjançant una providència dictada per l'òrgan instructor, el 29 de maig del 2025.

1.3. El 5 de juny del 2025, el batlle instructor va dictar un aute que decidia arxivar les diligències prèvies, per tal com no concorrien els elements integradors del delicte menor de coaccions.

1.4. La representació processal del Sr. Fabio Joel Rodrigues Da Cunha i de la Sra. Desirée Ruiz Pelaez va formular un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, i, l'1 de juliol del 2025, el Tribunal

de Corts va dictar un aute que decidia no admetre a tràmit aquest recurs, ja que els apel·lants no es trobaven legitimats activament per aquesta interposició, d'acord amb els articles 14 i següents i 39 del Codi de procediment penal.

1.5. La representació processal dels recurrents va presentar un incident de nul·litat seguint la via de l'article 18 *quater* de la Llei transitòria de procediments judicials, contestat en primera instància, per un aute desestimatori de l'1 d'octubre del 2025 del Tribunal de Corts, i, en apel·lació, per un aute del 4 de febrer del 2026, dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, que estima parcialment el recurs d'apel·lació únicament pel que fa a la condemna en costes.

1.6. El 24 de febrer del 2026, la representació processal del Sr. Fabio Joel Rodrigues Da Cunha i de la Sra. Desirée Ruiz Pelaez va interposar un recurs d'empara contra l'aute del 4 de febrer del 2026, dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció i a un procés degut, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació dels recurrents

- Els recurrents al·leguen que la Sala Penal ha efectuat una lectura restrictiva de les disposicions contingudes en els articles 14 i 197 del Codi de procediment penal, circumstància que du a privar-los del seu dret a l'accés a la jurisdicció, reconegut a la Constitució.

- Segons el seu parer, precisa que l'article 14 esmentat reconeix als actors civils com a parts en el procés penal, i que l'article 197 del mateix Codi que limita el recurs d'apel·lació dels actors civils en matèria penal a les resolucions que afectin les seves pretensions no pot ser invocat, ja que és evident que l'arxivament de la causa afecta les seves pretensions.

- Seguidament, cita jurisprudència del Tribunal Europeu dels Drets Humans d'acord amb la qual els impediments a l'accés a la justícia han de fonamentar-se en una relació de proporcionalitat entre els mitjans emprats i el fi perseguit.

- Des del seu punt de vista, aquest no és el cas en aquesta causa, ja que, d'una banda, la decisió impugnada impedeix a la víctima presentar un recurs d'apel·lació contra una decisió d'arxivament, cosa que condueix a la impunitat i a una absència de la seva protecció, conclusió que no es pot considerar com a legítima, i, d'altra banda, negar a l'actor civil el dret a la defensa de les seves pretensions en el marc penal, obligant-lo a un procediment civil, el priva d'elements de prova que la instrucció penal hauria hagut d'avaluar i que el procediment penal ha ignorat després.

- Per aquests motius, els recurrents demanen al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li la resolució impugnada, que els restableixi en els seus drets, reconeixent la seva plena legitimació per interposar un recurs d'apel·lació contra l'arxivament de les diligències prèvies de la causa, i que ordeni la retroacció de les actuacions al moment processal anterior a l'aute del Tribunal de Corts de l'1 de juliol del 2025, per tal que aquest admeti a tràmit el recurs d'apel·lació esmentat i resolgui sobre el fons de la qüestió plantejada.

2.2. Argumentació de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia

- En primer lloc, la Sala Penal examina l'argument dels recurrents sobre la manca de motivació de la decisió objecte d'apel·lació (aute de l'1 d'octubre del 2025).

- En aquest sentit, cita la jurisprudència constitucional i constata que les dues decisions del Tribunal de Corts, tant la de l'1 de juliol del 2025, com la de l'1 d'octubre del mateix any, estan motivades de manera concreta, clara i suficient en aplicació dels articles 14 i 39 del Codi de procediment penal i no presenten cap caràcter il·lògic, no raonable o contrari a la llei.

- Recorda que l'incident de nul·litat no constitueix una nova instància susceptible de permetre la revisió d'una decisió, sinó que és un procediment excepcional per tal de verificar l'eventual vulneració d'algun dret fonamental, cosa que pel que fa a la motivació, i, contràriament a allò que consideren els recurrents, no és el cas.

- En segon lloc, analitza l'argument dels recurrents d'acord amb el qual les decisions del Tribunal de Corts es fonamenten en una interpretació errònia del dret i els priva del dret al recurs, establert a la Constitució.

- La Sala Penal posa en relleu que, en el seu article 10.2, la Constitució reconeix el dret al recurs, exclusivament en matèria penal, i cita en aquesta matèria la jurisprudència del Tribunal Constitucional.

- No obstant això, precisa que els recurrents no han formulat un recurs d'apel·lació contra una sentència que comporta una condemna penal, sinó contra una decisió d'arxivament.

- Afegeix que aquesta decisió esmentada és susceptible d'apel·lació, d'acord amb l'article 194 del Codi de procediment penal. Seguidament, examina les disposicions dels articles 14 i 197 del mateix Codi que obren l'apel·lació als actors civils (article 14), però precisa que aquesta possibilitat només pot concernir les resolucions que afectin les seves pretensions (article 197) i aquestes es refereixen únicament a les decisions relatives al rescabalament dels danys i perjudicis causats pels delictes o les contravencions.

- La Sala Penal constata que els recurrents no van interposar una querella i que la seva acció, d'acord amb la voluntat del legislador de distingir entre l'acció civil i l'acusació particular, està emmarcada per unes disposicions que la regulen de manera concreta.

- Conclou, doncs, que les decisions impugnades del Tribunal de Corts són conformes a la literalitat i a l'esperit de la llei i no vulneren cap dels drets garantits per la Constitució.

- Finalment, considera que és important remarcar que no només res impedia a la part avui recurrent, interposar una querella en el moment en què se li va donar coneixement de l'aute d'arxivament (cosa que no va fer i que l'hagués legitimat per interposar un recurs contra l'aute dictat en les diligències prèvies), sinó que, a més, li queda oberta la via civil on podrà, si s'escau, reclamar i ser indemnitzada pels perjudicis soferts.

- En darrer lloc, pel que fa a la condemna en costes pel trasllat de l'incident a persones que no eren part en el procediment, la Sala Penal conclou que aquest trasllat va ser indegut d'acord amb l'article 18 *quater* de la Llei transitòria de procediments judicials i estima l'incident de nul·litat respecte d'aquesta qüestió.

- Així doncs, la Sala Penal va estimar parcialment el recurs d'apel·lació de l'incident de nul·litat únicament pel que feia a la condemna en costes.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. El Tribunal Constitucional no és ni una tercera instància, ni un tribunal suprem, ni un tribunal de cassació.

3.2. Convé recordar que la interpretació dels fets i de les normes aplicables corresponen a les jurisdiccions ordinàries, llevat que això condueixi a una resolució il·lògica, arbitrària, no raonable o que infringeixi els drets reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

3.3. En la causa que ara ens ocupa, la interpretació de les disposicions del Codi de procediment penal efectuada tant pel Tribunal de Corts, com per la Sala Penal és clara, lògica i conforme a la literalitat i a l'esperit dels textos considerats.

3.4. Efectivament, és evident que l'article 14 del Codi esmentat reconeix a l'actor civil la possibilitat de formular un recurs d'apel·lació, però l'article 197 d'aquest mateix Codi defineix l'àmbit d'aplicació d'aquesta possibilitat, que és aquell de les decisions que afectin les seves pretensions indemnitzatòries.

3.5. Atès que els recurrents no van presentar una querella criminal ni es van constituir en acusació particular, només se'ls hi pot aplicar les disposicions que s'acaben d'esmentar en el punt anterior.

3.6. Aquesta interpretació que deriva en la inadmissió a tràmit del seu recurs d'apel·lació contra l'aute d'arxivament de la causa és conforme a dret en la seva literalitat i en l'esperit de la llei que té com a finalitat distingir el procediment penal del procediment civil, fins i tot quan el segon deriva del primer.

3.7. La motivació continguda en la resolució impugnada de la Sala Penal és clara i precisa i dona una resposta a les exigències de fonamentació en Dret, conformement al cànon de motivació d'aquest Tribunal Constitucional.

3.8. Per consegüent, cal concloure que la decisió impugnada no vulnera el dret d'accés a la Justícia, ja que el procediment civil resta obert als recurrents, com ho destaca la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia.

3.9. Per acabar, és pertinent posar en relleu que el dret al recurs, establert a l'article 10.2 de la Constitució, només se circumscriu a l'àmbit penal, i que la decisió dels recurrents de no presentar una querella, com haguessin pogut fer en el moment en què se'ls hi va notificar l'arxivament de la causa, només pertany a l'esfera de la lliure elecció dels recurrents, els quals no poden, doncs, al·legar el dret al recurs.

3.10. Per tots aquests motius, cal declarar que la decisió impugnada està fonamentada en Dret i que els arguments dels recurrents no demostren les vulneracions dels drets fonamentals al·legades, ja sigui la vulneració del dret a accedir a la jurisdicció, ja sigui el dret al recurs.

3.11. Així doncs, atès que aquest recurs d'empara està mancat de contingut constitucional, ha de ser declarat no admissible a tràmit.

Per tot això que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

Decideix:

1. No admetre a tràmit el recurs d'empara 2026-14-RE interposat per la representació processal del Sr. Fabio Joel Rodrigues Da Cunha i de la Sra. Desirée Ruiz Pelaez contra l'aute del 4 de febrer del 2026, dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia.

2. Notificar aquest aute a la representació processal dels recurrents, a la Secció d'Instrucció 2 de la Batllia, al Tribunal de Corts, a la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.

3. Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Acordat a Andorra la Vella, el 27 d'abril del 2026.

Joan Manel Abril Campoy — President

Pere Pastor Vilanova — Vicepresident

Jean-Yves Caullet — Magistrat

Víctor Torre de Silva López de Letona — Magistrat